

กฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำ

ความหมายของมลพิษทางน้ำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้กำหนด นิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ ดังเช่น

“ภาวะมลพิษ” หมายถึง สภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือปนเปื้อนโดยมลพิษ ซึ่งทำให้คุณภาพ ของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง “มลพิษ” หมายถึง ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่นๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตาม ธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือ ภาวะที่เป็นพิษภัยอันตราย ต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้

“น้ำเสีย” หมายถึง ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นของเหลว รวมทั้งมลสารที่ปะปนหรือปนเปื้อนอยู่ใน ของเหลวนั้น

คำว่า “มลพิษทางน้ำ” นั้น จึงอาจอธิบายความหมายโดยสรุปได้ว่า หมายถึง สภาวะของน้ำที่มีสิ่งเจือปน เช่น สารพิษ โลหะหนักต่างๆ รวมถึงสารอินทรีย์ปนเปื้อนอยู่ใน ปริมาณที่สูงมากพอ ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพของน้ำ ระบบนิเวศ และทำให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ และพืช

1. สภาพปัญหาทั่วไปของมลพิษทางน้ำ

มลพิษทางน้ำอาจก่อให้เกิดสภาพปัญหาต่างๆ โดยทั่วไป ดังนี้

1.1 การก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สัตว์ และพืช มลพิษทางน้ำอาจก่อให้เกิด ผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สัตว์ และพืช โดยอาจจำแนกออกเป็น

1.1.1 ผลเสียเนื่องจากน้ำเน่าเสีย ได้แก่ เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคต่างๆ ทำให้เกิดโรค เช่น โรค ผิวน้ำ และเมื่อมนุษย์บริโภคน้ำ พืชหรือสัตว์น้ำที่สะสมเชื้อโรคต่างๆ ก็อาจเกิดโรคบิด โรคท้องร่วง หรือ โรคตับอักเสบ เป็นต้น

1.1.2 ผลเสียเนื่องจากน้ำที่ปนสารพิษหรือโลหะหนักเจือปน อาจก่อให้เกิดโรคต่างๆ ตามแต่ สารพิษหรือโลหะหนักแต่ละชนิดที่ละลายหรือเจือปนอยู่ในน้ำ หรือสะสมอยู่ในพืช หรือ สัตว์น้ำที่มนุษย์นำ มาบริโภค เช่น ปปรอททำให้เกิดโรคพิษจากสารปรอท เรียกว่า “โรคมินามาตะ” ซึ่งมีผลต่อระบบประสาทการเคลื่อนไหวผิดปกติและอาจเสียชีวิตได้ หรือตะกั่ว ซึ่งทำให้เกิดโรค โลหิตจาง โรคไต เยื่อหุ้มสมองอักเสบ และอาจถึงตายได้ เป็นต้น

1.2 การก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ น้ำเน่าเสียเป็นน้ำที่มีปริมาณออกซิเจนละลายในน้ำต่ำ ทำให้น้ำมีสีคล้ำและส่งกลิ่นเหม็นอันเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนซึ่งสัญจรไปมาหรือพักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งน้ำดังกล่าว

1.3 การก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อเศรษฐกิจ เมื่อแหล่งน้ำเกิดมลพิษย่อมส่งผลกระทบต่อ การเกษตรกรรม การประมง และอาจก่อให้เกิดผลเสียหายนต่อเศรษฐกิจโดยรวม

แหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ

มลพิษทางน้ำ อาจมีแหล่งกำเนิดต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. **ชุมชนและอาคารที่พักอาศัย** มลพิษทางน้ำมีแหล่งกำเนิดที่สำคัญจากอาคารที่พักอาศัย โรงพยาบาล ตลาด ร้านอาหาร สถานบริการต่างๆ เช่น การระบายน้ำทิ้งจากการชำระล้าง สิ่งสกปรกต่างๆ น้ำทิ้งจากการซักผ้า หรือการเททิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูล ลงสู่แหล่งน้ำ เป็นต้น
2. **กิจการโรงงานอุตสาหกรรม** มลพิษทางน้ำมีแหล่งกำเนิดที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง จากโรงงาน อุตสาหกรรม เนื่องจากกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมมักก่อให้เกิดน้ำเสีย เช่น การระบายน้ำ ที่ใช้ในการล้างวัตถุดิบหรือการระบายน้ำที่ที่ใช้ในการระบายความร้อน ในอุปกรณ์เครื่องจักรของโรงงาน อุตสาหกรรม ทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ ซึ่งพบว่าน้ำทิ้งจากโรงงาน อุตสาหกรรมบางส่วนจะมีโลหะหนัก หรือสารพิษ ต่างๆ ด้วย
3. **การทำเหมืองแร่** นับเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำแหล่งหนึ่ง เนื่องจากน้ำทิ้งที่เกิดจากการทำเหมืองแร่จะมีตะกอนของเศษหิน แร่ สิ่งสกปรกต่างๆ และมักมีโลหะหนัก หรือ สารพิษบางชนิดรวมอยู่ด้วย
4. **การเกษตรกรรม** มลพิษทางน้ำที่มีแหล่งกำเนิดจากการเกษตรกรรมนั้น เกิดจากการเกษตรกรรม ในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีมากขึ้น เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ยาฆ่าแมลง ฯลฯ น้ำที่ระบายทิ้งจากแหล่ง เกษตรกรรมจึงมีสารเคมีต่างๆ ที่ชะล้างจากผิวดินปะปนมาด้วย
5. **การคมนาคมขนส่ง** มลพิษทางน้ำอาจมีแหล่งกำเนิดจากการคมนาคมขนส่ง เช่น การคมนาคม ขนส่งทางเรือมักมีการระบายของเสียลงสู่แหล่งน้ำ หรือในบางกรณีอาจเกิดการรั่วไหลของน้ำมันหรือสารเคมี อย่างอื่นลงสู่แหล่งน้ำ เป็นต้น

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

1. มาตรฐานคุณภาพน้ำโดยทั่วไป

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 32 ได้ให้อำนาจคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติออกประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด มาตรฐานคุณภาพน้ำโดยทั่วไปซึ่งปรากฏว่าได้มีการออกประกาศกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำ ในแหล่งน้ำประเภทต่างๆ เช่น

1.1 ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2537) เรื่องกำหนดมาตรฐาน คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2537 ซึ่งได้มีการแบ่งประเภทคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งและ กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งแต่ละประเภทไว้

1.2 ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) เรื่อง กำหนดมาตรฐาน คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2537 ได้กำหนด มาตรฐาน คุณภาพน้ำ ใน “แหล่งน้ำผิวดิน” ซึ่งหมายถึง แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืน แผ่นดิน อันรวมถึงแหล่งน้ำสาธารณะ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดินบนเกาะด้วย รวมถึงน้ำบาดาล และกรณี ที่แหล่งน้ำนั้นอยู่ติดกับทะเล ให้หมายรวมถึงแหล่งน้ำที่อยู่ภายในปากแม่น้ำหรือปากทะเลสาบด้วย

1.3 ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2543) เรื่องกำหนดมาตรฐาน คุณภาพน้ำใต้ดิน วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งได้กำหนด มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำใต้ดิน อันหมายความว่ารวมถึงน้ำบาดาล ตามกฎหมายว่า ด้วยน้ำบาดาลด้วย

2. มาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 55 ได้ให้ อำนาจรัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐาน คุณภาพน้ำโดยทั่วไปที่กำหนดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ และโดยอาศัยมาตราดังกล่าวรัฐมนตรีได้ออก ประกาศกระทรวงกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่น

2.1 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนด มาตรฐานควบคุมการ ระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2537

2.2 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2539) เรื่องกำหนด มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรม วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2539

2.3 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2539) เรื่องกำหนด มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากที่ดินจัดสรร วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

2.4 ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดมาตรฐานควบคุมการ ระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

2.5 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดมาตรฐาน
ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2547

2.6 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดมาตรฐาน
ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากท่าเทียบเรือประมง สะพานปลาและกิจการแพปลาวันที่ 10 เมษายน
พ.ศ. 2549

2.7 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดมาตรฐาน
ควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากน้ำมันเชื้อเพลิง วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549

3. หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ

หลังจากกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิดแล้ว พระราชบัญญัติส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าของ หรือผู้
ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำไว้ ซึ่งจะแยกพิจารณา ดังนี้

3.1 หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่มีประกาศกำหนด
เป็นประเภท แหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกควบคุม ตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษได้อาศัยอำนาจตาม
พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 69 ออก
ประกาศกระทรวงกำหนดประเภท

ของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำ
สาธารณะไม่เกิน มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด
มลพิษประเภทที่ถูกควบคุม ดังกล่าวจึงมีหน้าที่ ดังนี้

3.1.1 ต้องควบคุมการระบายน้ำเสียหรือของเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุม
มลพิษจาก แหล่งกำเนิดที่ได้ออกประกาศไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่ส่วนราชการใดกำหนดไว้
ตามกฎหมายอื่น

3.1.2 ต้องก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัด ของเสีย
ของตนเอง ตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด ตามมาตรา 70 วรรคหนึ่ง

3.1.3 หากแหล่งกำเนิดมลพิษมีระบบบำบัดหรือระบบกำจัดของตนเองอยู่แล้ว
ก่อนมีประกาศ กำหนดประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุม จะต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงาน
ควบคุมมลพิษ เพื่อตรวจสอบ และแก้ไขหรือปรับปรุงระบบบำบัดระบบกำจัด ที่มีนั้น ตามที่ เจ้า
พนักงานควบคุมมลพิษกำหนด ตามมาตรา 70 วรรคสอง

3.1.4 ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ที่ทางราชการจัดให้มีระบบบำบัดหรือ
ระบบกำจัด รวม หากแหล่งกำเนิดมลพิษยังมิได้ก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัด หรือ
ระบบกำจัดของตนเองตาม ที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด จะต้องจัดส่งน้ำเสียหรือของเสีย

จากแหล่งกำเนิดของตนไปบำบัดหรือ กำจัดโดยระบบบำบัดหรือระบบกำจัดรวมที่อยู่
ในเขตดังกล่าว และเสียค่าบริการตามที่กำหนด ตามมาตรา 71 หากในเขตใดทางราชการยังมิได้
จัดให้มีระบบบำบัดหรือระบบกำจัดรวม ก็ต้องจัดลงน้ำเสียหรือของเสีย จากแหล่งกำเนิดของตน
ไปให้ผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียที่อยู่ในเขตนั้น (ถ้ามี) ดำเนินการ
ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงาน
ควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 74 แต่หากไม่มีทั้งระบบบำบัดหรือระบบกำจัดรวมของทางราชการ
และไม่มีผู้รับจ้างให้ บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียที่อยู่ในเขตนั้น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น
โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจกำหนดวิธีการชั่วคราวสำหรับบำบัด
น้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามจำเป็นจนกว่าจะ มีระบบบำบัดหรือระบบกำจัดรวมในเขตนั้น ตาม
มาตรา 75 สำหรับผู้ฝ่าฝืนมาตราดังกล่าว ต้องระวางโทษ ตามมาตรา 104

3.1.5 กรณีแหล่งกำเนิดมลพิษมีระบบบำบัดหรือระบบกำจัดของตนเอง ต้องจัดเก็บ
สถิติข้อมูล ผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย และจัดทำรายงานสรุป
เสนอต่อเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นเพื่อนำส่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 80 ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็น
ข้อมูลในการแก้ไขปัญหามลพิษ ทางน้ำต่อไป

3.2 หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่ได้มีประกาศกำหนดเป็น ประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษที่ถูกควบคุม ตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว ก็ยังมีหน้าที่บางอย่าง คือ ต้องจัดลงน้ำเสีย หรือ
ของเสียไปบำบัดหรือกำจัดยังระบบบำบัดหรือกำจัดรวมของทางราชการ หรือของผู้รับจ้าง
ให้บริการตาม มาตรา 72 หรือมาตรา 74 แล้วแต่กรณี หรือต้องบำบัดหรือกำจัดของเสียตามวิธีการ
ชั่วคราวซึ่งเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด กรณีไม่มีทั้ง
ระบบบำบัดหรือระบบกำจัดรวม ของทางราชการและไม่มีผู้รับจ้างให้บริการในเขตนั้น ตามมาตรา
75

4. การดำเนินงานและควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดของเสียรวม ค่าบริการ และ ค่าปรับ

4.1 การดำเนินงานและควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดของเสียรวม มาตรา 77 กำหนด
ให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย
รวม โดยใช้งบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น และเงินกองทุนตาม
พระราชบัญญัตินี้ มี หน้าที่ดำเนินงานและควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียที่ได้
จัดให้มีขึ้นหรืออาจจ้างผู้รับจ้าง ให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียเป็นผู้ดำเนินงานหรือ
ควบคุม ทั้งนี้โดยหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับ การจัดส่ง เก็บรวบรวม และขนส่งน้ำเสียหรือของ
เสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษมาสู่ระบบบำบัดน้ำเสียหรือ ระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ

รวมถึงข้อห้าม ข้อจำกัด และเงื่อนไขการปล่อยทิ้ง และการระบาย น้ำเสียหรือของเสียจากโรงงาน อุตสาหกรรม และแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอื่นตามมาตรา 72 ลงสู่ระบบ บำบัดน้ำเสียหรือระบบ กำจัดของเสียรวมของทางราชการนั้น ต้องออกเป็นกฎกระทรวง ตามมาตรา 77 วรรคสอง

4.2 ค่าบริการและค่าปรับ ในส่วนค่าบริการนั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งใช้ บริการของระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ ต้องจ่ายค่าบริการให้แก่ ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่น ตาม “หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (polluter pays principle) ตาม อัตราค่าบริการซึ่งมาตรา 88 ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการควบคุม มลพิษประกาศใช้ในแต่ละเขต ซึ่งอัตราค่าบริการอาจแตกต่างกันตาม ต้นทุนหรือปัจจัยในการดำเนินงานใน แต่ละท้องที่ อย่างไรก็ตาม มีบางท่านตั้งข้อสังเกตว่า การให้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้กำหนด อัตราค่าบริการในแต่ละท้องที่นั้น เป็นการไม่ สอดคล้องกับแนวคิดในการกระจายอำนาจ¹

สำหรับค่าปรับนั้น เป็นมาตรการลงโทษเจ้าของหรือผู้ ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่ฝ่าฝืน มาตรการในการควบคุม มลพิษทางน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น 1) กรณีเจ้าของหรือผู้ ครอบครองแหล่ง กำเนิดมลพิษไม่¹จัดส่งน้ำเสียหรือของเสียไปบำบัด โดยระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวมของ ทางราชการ ตามมาตรา 71 หรือมาตรา 72 และลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสียหรือของเสีย สู่สิ่งแวดล้อม หรือกรณี จัดส่งน้ำเสียหรือของเสียรวมไปบำบัดโดยระบบ บำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ แต่ไม่¹ชำระ ค่าบริการ มาตรา 90 กำหนดให้เสียค่าปรับสี่เท่าของอัตราค่าบริการที่ กำหนดจนกว่าจะปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้ 2) กรณีเจ้าของหรือผู้ ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบ กำจัด ของเสียของตนเองลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสียหรือของเสียลงสู่ระบบ บำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย รวมของทางราชการ มาตรา 91 กำหนดให้เสียค่าปรับรายวันในอัตราสี่เท่าของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายประจำวัน สำหรับการเปิดเครื่องทำงานระบบของตน รวมทั้งค่าใช้จ่าย ค่าเสียหายหากทำให้ระบบรวมของทางราชการชำรุด เสียหาย และ 3) กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของ เสียของตนเองตามมาตรา 70 ลักลอบปล่อยทิ้งน้ำเสีย หรือของเสียสู่สิ่งแวดล้อม มาตรา 92 กำหนดให้เสียค่าปรับ รายวันใน อัตราสี่เท่าของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายประจำวันสำหรับการเปิดเครื่อง

กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำ

กฎหมายอื่นๆ ที่มีบทกฎหมายบางส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำ มีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456

มาตรา 119 ห้ามเท ทิ้ง หินกรวด หวาย โคลน อับเฉา สิ่งของ หรือสิ่งปฏิกูลใดๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือ ทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดการตื้นเขิน ตกตะกอน หรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาต จากเจ้าท่า

มาตรา 119 ทวิ ห้ามเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้น้ำมัน และเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งใดๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือ ทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิต หรือ ต่อสิ่งแวดล้อม หรือเป็นอันตรายต่อ การเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ ดังกล่าว หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามกฎหมาย กำหนดและต้องชดใช้ เงินค่าใช้จ่าย ที่ต้องเสีย ไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย มาตรา 204 ห้ามเท ทิ้งหรือปล่อย ให้น้ำมันปิโตรเลียม หรือน้ำมันที่ปนกับน้ำรั่วไหลด้วยประการใดๆ ลงในเขตท่า แม่น้ำ คลอง ทะเลสาบ หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษ ตามกฎหมาย กำหนด

2. พระราชบัญญัติการชลประทาน พ.ศ. 2485

มาตรา 28 ห้ามทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช แก้ว ถ่าน หรือสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำ ชลประทาน หรือทำ ให้น้ำนั้นเป็นอันตรายแก่การเพาะปลูกหรือการบริโภค รวมทั้งห้ามปล่อยน้ำ ซึ่งทำให้เกิดเป็นพิษแก่น้ำตาม ธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำ ชลประทาน จนอาจ ให้น้ำนั้นเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภคอุปโภค หรือสุขภาพอนามัย

ทั้งนี้ โดยกรมชลประทานได้มีคำสั่งที่ 883/2532 กำหนดมาตรฐานน้ำทิ้งที่จะระบาย ลงทางน้ำ ชลประทานหรือทางน้ำที่เชื่อมกับทางน้ำชลประทาน ดังนั้น หากปล่อยน้ำลงทางน้ำ ชลประทานโดยฝ่าฝืน มาตรฐานดังกล่าวย่อมเป็นความผิดตามมาตราข้างต้นและต้องระวางโทษ ตามกฎหมายกำหนด

3. พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490

มาตรา 19 ห้ามเท ทั้ง ระบายหรือทำให้วัตถุมีพิษตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศกำหนดลงไปในที่จับสัตว์น้ำ หรือกระทำการใดๆ อันทำให้สัตว์น้ำมีพิษหรือเท ทั้ง ระบายหรือทำให้สิ่งใดลงไปในที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตราย แก่สัตว์น้ำ หรือทำให้ ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษ เว้นแต่ เป็นการทดลองเพื่อประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

4. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

มาตรา 16 ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ แก่น้ำซึ่ง เป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่ง

5. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

มาตรา 62 ห้ามผู้ถือประทานบัตรทำเหมืองใกล้ทางน้ำสาธารณะภายในระยะห้าสิบลเมตร เพื่อป้องกัน การรั่วไหลหรือการทิ้งน้ำเสียจากการทำเหมืองลงสู่แหล่งน้ำ ทั้งนี้ เว้นแต่ ประทานบัตรกำหนดให้ทำได้ หรือ ได้รับอนุญาตจากทรัพยากรธรณีประจำห้องที่ โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในใบอนุญาต

มาตรา 63 ห้ามผู้ถือประทานบัตรปิดกั้นทำลาย หรือทำด้วยประการใดให้เป็นการเสื่อมประโยชน์ แก่ทางน้ำสาธารณะ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากทรัพยากรธรณีประจำห้องที่ โดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขใน ใบอนุญาต

มาตรา 67 ห้ามผู้ถือประทานบัตรปล่อยน้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทรายที่เกิดจากการทำเหมืองออกนอก เขตเหมืองแร่ เว้นแต่น้ำนั้นจะมีความขุ่นข้นหรือมูลดินทรายไม่เกินอัตราที่ กฎกระทรวงกำหนด

มาตรา 68 แม่น้ำขุ่นข้นหรือมูลดินทรายที่ปล่อยออกนอกเขตเหมืองแร่จะเป็นไปตามมาตรฐาน กฎกระทรวงกำหนด ผู้ถือประทานบัตรยังต้องป้องกันมิให้น้ำขุ่นข้นหรือ มูลดิน ทรายนั้นทำให้ทางน้ำสาธารณะ ต้นเขินหรือเสื่อมประโยชน์แก่การใช้ทางน้ำนั้น

มาตรา 69 ห้ามผู้ถือประทานบัตรกระทำหรือละเว้นกระทำการใดอันน่าจะเป็นเหตุ ให้ แร่ที่มีพิษหรือ สิ่งอื่นที่มีพิษก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน หากฝ่าฝืนต้อง ระวังโทษตามกฎหมายกำหนด

6. พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514

มาตรา 75 ให้ผู้รับสัมปทานต้องป้องกันโดยมาตรการอันเหมาะสมตามวิธีการปฏิบัติงาน ปิโตรเลียม ที่ดิน เพื่อมิให้ที่ใดโสโครกด้วยน้ำมัน โคลนหรือสิ่งอื่นใดและในกรณีที่เกิดความ

โสโครกด้วยน้ำมัน โคลน หรือสิ่งอื่นใดเนื่องจากการประกอบกิจการปิโตรเลียม ผู้รับสัมปทาน มีหน้าที่ต้องบำบัดป้องกันความโสโครกนั้นโดยเร็ว หากไม่ดำเนินการจะต้องระวาง โทษตามกฎหมายกำหนด

7. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 8 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร และในส่วนของควบคุมมลพิษทางน้ำนั้น ได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหน้าที่ ของเจ้าของหรือผู้ดูแล อาคารเกี่ยวกับระบบการระบายน้ำทิ้งจากอาคาร เช่น กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) กฎกระทรวง ฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2537) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 44 (พ.ศ. 2538)

8. พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

มาตรา 10 ให้อำนาจการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยควบคุม การดำเนินงาน ของ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมที่กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และโดยอาศัย มาตราดังกล่าวได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำระบบระบายน้ำทิ้ง การระบายน้ำทิ้ง และการตรวจสอบค่า มาตรฐานคุณภาพ

9. พระราชบัญญัติรักษาคคลองประปา พ.ศ. 2526

มาตรา 14 ห้ามเท ทิ้งสิ่งใด หรือระบายน้ำ หรือทำให้น้ำโสโครกลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ

มาตรา 15 ห้ามทิ้งซากสัตว์ ขยะ มูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูลลงในเขตคลองประปา คลองรับน้ำ

มาตรา 16 ห้ามชักผ้า ล้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรืออาบน้ำในเขตคลองประปา หากฝ่าฝืนต้อง ระวางโทษ ตามกฎหมายกำหนด

10. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

มาตรา 23 ห้ามเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน ทราย เลน หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือทำด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ

โดยให้พนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำการขนย้ายวัตถุ ดังกล่าวออกไปให้ห่างจากทางน้ำภายในระยะเวลากำหนด และถ้าเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ หรือทำให้ท่อระบายน้ำ คู คลองตันขึ้น ให้มีอำนาจสั่งผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ถ้า

เพิกเฉย นอกจากมีความผิดฐานขัดคำสั่ง เจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญาแล้ว ให้ดำเนินคดี
สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา 30 ห้ามเท ปล่อย หรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะ
ลงในทางนี้ และมาตรา 33 ห้ามเทหรือทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอย น้ำโสโครก หรือสิ่งอื่นใดลงใน ทางนี้
หากฝ่าฝืนต้องระวาง โทษปรับตามกฎหมายกำหนด

11. พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนผัง โครงการ และวิธีการ
ในการจัดสรรที่ดินเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้กำหนด เงื่อนไข
ในเรื่องระบบการระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสียด้วย

12. ประมวลกฎหมายอาญา

มีบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหามลพิษทางน้ำ เช่น มาตรา 237 ห้ามเอาของมีพิษ หรือ
สิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือปนลงในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระ ซึ่งมีอยู่ หรือจัดไว้ เพื่อ
ประชาชนบริโภค และมาตรา 380 ห้ามทำให้เกิดปฏิกูลแก่น้ำในบ่อ สระ อันมีไว้สำหรับ
ประชาชนใช้สอย ซึ่งหากฝ่าฝืนย่อมต้องระวางโทษตามกฎหมาย กำหนด เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังมีพระราชบัญญัติอื่นๆ อีก ดังเช่น พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.
2535 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติ การ
สาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เป็นต้น